



KOMISJA
EUROPEJSKA

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 8.4.2020 r.
JOIN(2020) 11 final

**WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Komunikat w sprawie światowej reakcji UE na COVID-19

I. Wprowadzenie

Epidemia koronawirusa **przekształciła się w globalną pandemię**. Jej ofiarą padły już dziesiątki tysięcy osób, powoduje ona napięcia w społecznościach, wzmagające się apele o ochronę socjalną, zanikanie działalności gospodarczej i zakłócanie łańcuchów dostaw. Konsekwencje tego będą głębokie. Pandemia, która po raz pierwszy pojawiła się w Chinach, rozprzestrzeniła się teraz na Europę i cały świat, a jej negatywne skutki dla stabilności społecznej i bezpieczeństwa są odczuwalne.

Ponieważ wirus nie rozróżnia nacji i nie zna granic, ten historyczny kryzys **wymaga szybkiej, masowej i skoordynowanej światowej reakcji** w celu ochrony wszystkich ludzi, ratowania życia i przeciwdziałania niekorzystnym skutkom gospodarczym. Przyszedł czas na międzynarodową **solidarność i przywództwo**, nie izolację, tak by docierać ponad granicami do szerszych kręgów odbiorców, by zapewnić przejrzystość i fakty oraz przeciwdziałać dezinformacji. Unia Europejska (UE) jako największy na świecie darczyńca i wiodąca potęga gospodarcza już teraz przoduje w tym względzie. Unia podjęła już szereg konkretnych i szybkich działań wspierających naszych partnerów.

UE robi wszystko, co w jej mocy, by walczyć z kryzysem związanym z koronawirusem w Europie. W interesie UE leży również okazanie solidarności z resztą świata. Silna i globalna reakcja Europy to kwestia poszanowania naszych **podstawowych wartości**, a także realizacji naszych **strategicznych interesów**. Dobrostan naszych partnerów na całym świecie jest sprawą każdego Europejczyka. O nasze zdrowie i bezpieczeństwo możemy zadbać w pełni tylko wówczas, gdy będziemy także wspierać innych. Nasza wewnętrzna walka mająca na celu pokonanie wirusa może zakończyć się powodzeniem tylko wówczas, gdy uda nam się zwalczyć wirusa w skali światowej. Silne partnerstwa Europy na całym świecie są zatem jeszcze bardziej istotne w walce z aktualną pandemią i jej skutkami. Obecna Komisja działająca w sposób geopolityczny jest gotowa, by stanąć na czele tych działań.

UE wspiera w dobie obecnego kryzysu **współpracę międzynarodową i rozwiązania wielostronne**. Odgrywamy wiodącą rolę w działaniach koordynacyjnych podejmowanych przez Organizację Narodów Zjednoczonych, grupę G-20, grupę G-7, Międzynarodową Organizację Pracy (MOP) i międzynarodowe instytucje finansowe. UE będzie w pełni wspierać wysiłki Sekretarza Generalnego ONZ mające na celu koordynację działań podejmowanych przez ONZ.

Reakcja UE jest zgodna z **podejściem „Drużyna Europy” (Team Europe)**. W ramach tego podejścia gromadzi się wkłady wszystkich instytucji UE i łączy środki uruchomione przez państwa członkowskie UE i instytucje finansowe, w szczególności przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR). Poprzez wspólne działanie „Drużyna Europy” może zmobilizować masę krytyczną, której mogą dorównać tylko nieliczne inne podmioty.

Zgodnie z podejściem uzgodnionym na szczycie państw grupy G-20 i promowanym przez ONZ reakcja UE jest ukierunkowana na **humanitarne, zdrowotne, społeczne i gospodarcze skutki kryzysu**. Jej celem jest zaspokojenie pilnych potrzeb krótkoterminowych oraz stawienie czoła długoterminowym skutkom strukturalnym dla społeczeństw i gospodarek, a tym samym ograniczenie ryzyka destabilizacji. Dzięki niej wzmacniane są zarówno działania rządowe, jak i pozarządowe.

Reakcja UE będzie dostosowywana do zmieniającej się sytuacji. Analogicznie do tego, jak zapewnialiśmy istotne wsparcie dla Chin w chwili wybuchu pandemii, tak teraz skupimy się na **najbardziej dotkniętych krajach potrzebujących wsparcia w dziedzinie zdrowia**, takich jak kraje w Afryce, kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa, kraje na Bałkanach

Zachodnich, na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej, a także w regionach Azji, Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Nacisk zostanie położony na osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji, w tym migrantów, uchodźców, osoby wewnętrznie przesiedlone i społeczności przyjmujące. Chcemy tym samym również pokazać, jak stawiamy czoła wyzwaniom wspólnie z Afryką¹. Powinniśmy dotrzeć do wszystkich tych, którzy potrzebują opieki zdrowotnej i ochrony.

Oprócz wsparcia finansowego i innej współpracy UE będzie korzystała z całego **zestawu narzędzi handlowych i inwestycyjnych oraz systemu transportowego**, aby zapewnić stały przepływ towarów i zapobiegać długotrwałym zakłóceniom dostaw, w szczególności w odniesieniu do kluczowych produktów medycznych i środków spożywczych.

UE będzie nadal propagowała i stała na straży **dobrych rządów, praw człowieka, praworządności, równości płci i niedyskryminacji, godnych warunków pracy, a także podstawowych wartości i zasad humanitarnych**. Szczególne i nadzwyczajne środki niezbędne do powstrzymania pandemii nie mogą prowadzić do wycofywania się z podstawowych wartości i zasad, jakimi kierują się nasze otwarte i demokratyczne społeczeństwa. Ponadto nasza zbiorowa reakcja na koronawirusa powinna pozwolić na uniknięcie decyzji politycznych i inwestycyjnych, które pogłębiłyby istniejące sytuacje kryzysowe, takie jak te dotyczące utraty bioróżnorodności i zagrożeń związanych z klimatem.

Ponadto działanie UE będzie **oparte na faktach i przejrzyste** oraz będzie przeciwdziałać wszelkim próbom dezinformacji w UE i poza jej granicami. Towarzyszyć mu będą skoordynowane kampanie informacyjne na temat naszego zaangażowania i naszej współpracy z partnerami w dobie kryzysu. UE będzie także nadal współpracowała z globalnymi platformami internetowymi w celu ułatwienia dostępu do wiarygodnych informacji w dziedzinie zdrowia, takich jak te, które przekazuje Światowa Organizacja Zdrowia (WHO).

Aby osiągnąć te cele, UE zapewni **wsparcie finansowe** dla krajów partnerskich wynoszące łącznie ponad 15,6 mld EUR.

Środki te stanowią istniejące już zasoby przeznaczone na działania zewnętrzne. Wspólnie z naszymi partnerami dopilnujemy, by znaczne środki unijne, które zostały im już przydzielone, zostały przekierowane na pomoc w radzeniu sobie ze skutkami pandemii COVID-19, na podobnych zasadach, jak to czynimy w Europie. Dzięki temu działanie UE będzie szybkie, dostosowane do potrzeb i elastyczne.

W naszej globalnej reakcji na COVID-19 będą uwzględnione strategiczne cele, które UE wyznaczyła sobie w odniesieniu do środowiska i klimatu, jak określono to w **Europejskim Zielonym Ładzie** oraz w **Agendzie cyfrowej**. Cele te nie straciły nic na ważności. Wręcz przeciwnie, bieżące prace nad osiągnięciem tych celów zwiększą wysiłki na rzecz rozwiązania krótko- i długoterminowych wyzwań związanych z pandemią. Obecny kryzys pokazuje wyraźnie, że **pełne wdrożenie Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i porozumienia paryskiego** ma nadal zasadnicze znaczenie dla lepszego przygotowania świata na przyszłe wstrząsy systemowe.

¹ Wspólny komunikat „W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką”, JOIN(2020) 4.

II. Podejście „Drużyna Europy”

Podejście „Drużyna Europy” musi stanowić jednolite ramy działania w odniesieniu do wszystkich działań zewnętrznych UE wspierających partnerów w celu rozwiązania kryzysu związanego z koronawirusem, tj. wspólną strategię opartą na czterech głównych filarach:

1. **Priorytety „Drużyny Europy”**: nasze wspólne działanie będzie skoncentrowane na: (i) reagowaniu na grożący kryzys zdrowotny i wynikające z niego potrzeby humanitarne; (ii) wzmacnianiu systemów opieki zdrowotnej, systemów zaopatrzenia w wodę i usług sanitarnych, a także zdolności partnerów w zakresie badań w celu stawienia czoła pandemii i zwiększenia ich gotowości; oraz (iii) zaradzeniu bezpośrednim konsekwencjom społecznym i gospodarczym.
2. **Pakiety „Drużyny Europy”**: będziemy koordynować działania z partnerami wykonawczymi – takimi jak EBI, EBOR, europejskie instytucje finansowania rozwoju, agencje rozwoju i podmioty świadczące pomoc techniczną państw członkowskich oraz międzynarodowe instytucje finansowe – w celu stworzenia spójnego pakietu finansowego dla każdego kraju partnerskiego, który potrzebuje naszego wsparcia. W tym celu delegatury UE otrzymają wskazówki dotyczące sposobów i trybów wdrażania.
3. **„Drużyna Europy” a światowa gotowość**: będziemy wspierać Światową Radę Monitorowania Gotowości Kryzysowej, która oceniła światowe docelowe zapotrzebowanie na środki finansowe na kwotę 7,5 mld EUR, poprzez stworzenie wspólnoty darczyńców.
4. **„Drużyna Europy” a światowa koordynacja i multilateralizm**: wykorzystamy pozycję UE jako podmiotu na arenie światowej i darczyńcy wnoszącego istotny wkład do systemu pomocy międzynarodowej jako dźwignię do promowania skoordynowanej reakcji w skali światowej, zwłaszcza w ramach grupy G-7, grupy G-20 i ONZ. Wkład UE i jej państw członkowskich będzie docierał na szczebel krajowy, regionalny i światowy, w szczególności w ramach G-7, G-20 i międzynarodowych działań pod przewodnictwem ONZ, aby wspierać koordynację i zwiększyć widoczność europejskiego wsparcia dla krajów partnerskich.

W tym duchu Komisja z zadowoleniem przyjmuje wysiłki partnerskich instytucji finansowych mające na celu szybsze i skuteczniejsze zapewnienie finansowania poprzez wzmocnienie „wzajemności konsorcjalnej” we współfinansowaniu reagowania na kryzys związany z koronawirusem i zwiększenie wzajemnego zaufania do ocen poszczególnych instytucji.

II.1. *Priorytety „Drużyny Europy”*

II.1.1. Pilna krótkoterminowa reakcja na kryzys zdrowotny i wynikające z niego potrzeby humanitarne

Pandemia doprowadzi do zwiększenia się potrzeb humanitarnych. Jej skutki będą najdotkliwiej odczuwalne przez grupy już dotknięte kryzysem humanitarnym i konfliktami, takie jak migranci, uchodźcy, osoby wewnętrznie przesiedlone, a także kobiety, dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne oraz inne mniejszości.

W celu maksymalnego zwiększenia skuteczności naszego reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych niezbędne jest skoordynowanie działań i przepływu informacji z innymi darczyńcami i podmiotami, w szczególności państwami członkowskimi UE, WHO i innymi agencjami ONZ, Międzynarodowym Ruchem Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz innymi organizacjami pozarządowymi.

Najważniejsze wyzwania, którymi należy się zająć:

- rozwiązywanie chronicznego światowego niedoboru środków ochrony osobistej, zwłaszcza masek i rękawic, który to niedobór stanowi zagrożenie zwłaszcza dla działających na pierwszej linii pracowników służby zdrowia i służb antykrzysowych, jak również rozwiązywanie problemów w zagospodarowaniu odpadów biomedycznych;
- zapewnienie ciągłości świadczenia usług na rzecz osób dotkniętych konfliktami i przymusowo wysiedlonych, uchodźców i migrantów, zwłaszcza tych mieszkających w obozach i ośrodkach podobnych do obozów, na obszarach gęsto zaludnionych lub w miejscach niedostępnych, i dostosowanie tych usług do sytuacji pandemicznej;
- nieprzerwane zaspokajanie podstawowych potrzeb osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym dostawy podstawowej żywności, pomoc żywnościowa dla grup osób dotkniętych brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i osób niedożywionych, jak również podstawowych świadczeń zdrowotnych, a także praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego.

W jaki sposób UE przyczynia się do rozwiązania tych problemów:

- udzielanie natychmiastowego wsparcia dla światowych wysiłków poprzez wkład w realizację opracowanego przez WHO strategicznego planu gotowości i reagowania, Globalnego Planu Działań Humanitarnych zainicjowanego przez ONZ w dniu 25 marca 2020 r. (na który ma zostać przeznaczona kwota w wysokości 1,86 mld EUR) oraz w uruchomioną w dniu 26 marca akcję charytatywną Międzynarodowego Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (łącznie kwota docelowa: 750 mln EUR);
- udzielanie natychmiastowego ukierunkowanego wsparcia w celu zaradzenia humanitarnym skutkom pandemii w krajach nią dotkniętych, w szczególności w sektorach zdrowia, wody, urządzeń sanitarnych i higieny (WASH) oraz logistyki;
- zwiększenie światowej dostępności środków ochrony osobistej i sprzętu medycznego poprzez wsparcie wzmożonej produkcji i innowacyjnych rozwiązań w Europie, tak by zaspokoić pilne potrzeby w Europie i w krajach partnerskich;
- organizowanie dostaw pilnie potrzebnych środków ochrony osobistej do krajów partnerskich, a także pomoc rzeczowa dla dotkniętych krajów za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (np. pomoc rzeczowa udzielana Chinom podczas wybuchu epidemii, a następnie szeregowi krajów Bałkanów Zachodnich);
- zapewnianie lokalnym bankom gwarancji i płynności za pośrednictwem międzynarodowych instytucji finansowych i europejskich instytucji finansowania rozwoju, wspieranych przez Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR);
- wspieranie światowych wysiłków na rzecz zapewnienia dostatecznej podaży podstawowych towarów, żywności i wody oraz zwalczanie wszelkich ograniczeń wywozowych lub innych środków zakłócających w sektorze rolno-spożywczym;
- wspieranie krajów partnerskich w zakresie odpowiedniej identyfikacji, gromadzenia, segregowania, przechowywania, transportu, przetwarzania i usuwania odpadów medycznych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych strumieni odpadów związanych z pandemią;

- zwiększenie wsparcia ze strony Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) na rzecz budowania gotowości i zdolności. ECDC już teraz dzieli się swoimi wytycznymi i ocenami dotyczącymi koronawirusa z rządami krajów Bałkanów Zachodnich i krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa. Należy zrobić to samo w odniesieniu do innych narzędzi opracowywanych obecnie w UE w ramach strategii wyjścia;
- rozszerzenie zakresu tematycznego Funduszu Solidarności UE², dostępnego również dla krajów prowadzących negocjacje w sprawie przystąpienia do Unii, w celu uwzględnienia poważnych sytuacji kryzysowych wynikających z zagrożeń dla zdrowia publicznego;
- wprowadzanie wszelkich niezbędnych środków, by zapewnić dalsze funkcjonowanie globalnych łańcuchów dostaw umożliwiające ułatwienia w handlu, w szczególności w odniesieniu do podstawowych produktów medycznych i leków;
- zaproszenie Bałkanów Zachodnich do przystąpienia do unijnej umowy dotyczącej wspólnego udzielania zamówień, aby umożliwić im udział we wspólnych procedurach zamówień publicznych UE dotyczących sprzętu medycznego, przy czym wszyscy zainteresowani potwierdzili swój zamiar uczestnictwa;
- rozszerzenie europejskiego systemu wczesnego ostrzegania o chorobach zakaźnych na Bałkany Zachodnie, aby umożliwić szybkie przekazywanie ostrzeżeń i środków.

Przykłady wsparcia UE w sytuacjach nadzwyczajnych dla krajów partnerskich

W **Etiopii** UE uruchomiła w trybie szybkim **10 mln EUR** na wsparcie rządowego planu gotowości i reagowania na pandemię koronawirusa. Środki te zostaną udostępnione poprzez trwający program wsparcia budżetowego sektora opieki zdrowotnej w Etiopii, uruchomiony w 2016 r., przy całkowitym przydziale środków w wysokości 165 mln EUR. To dodatkowe finansowanie przyczyni się do zwiększenia w Etiopii liczby laboratoriów diagnostycznych wyposażonych w sprzęt diagnostyczny i zestawy do testów na COVID-19, a także do zwiększenia liczby placówek leczniczych.

W **Nigerii** UE będzie wspierała Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) wkładem w wysokości **50 mln EUR** w realizację planu reagowania ONZ na pandemię COVID-19. Celem tego działania jest zapewnienie optymalnej opieki nad potwierdzonymi przypadkami COVID-19 i powstrzymanie dalszego rozprzestrzeniania się pandemii poprzez taką reakcję na COVID-19, która będzie angażowała różne podmioty i będzie tworzona przez sam zainteresowany kraj.

Na **Bałkanach Zachodnich** UE uruchomiła już znaczne środki na bezpośrednie wsparcie dla sektora opieki zdrowotnej w wysokości **38 mln EUR** (4 mln EUR dla Albanii, 7 mln EUR dla Bośni i Hercegowiny, 5 mln EUR dla Kosowa³, 3 mln EUR dla Czarnogóry, 4 mln EUR dla Macedonii Północnej oraz 15 mln EUR dla Serbii). Wsparcie UE obejmuje

² COM(2020) 114 final: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 w celu zapewnienia pomocy finansowej państwom członkowskim i państwom prowadzącym negocjacje w sprawie przystąpienia do Unii, które odczuły znaczące skutki poważnego stanu zagrożenia zdrowia publicznego.

³ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

sprzęt medyczny do ratowania życia, również w odniesieniu do intensywnej opieki medycznej, łóżka szpitalne, w pełni wyposażone karetki pogotowia ratunkowego, setki masek oddechowych, cyfrowe mobilne aparaty rentgenowskie, dziesiątki tysięcy zestawów do testowania oraz ogromne ilości środków ochrony osobistej.

W ramach Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w **Turcji** zamawiana jest infrastruktura zdrowotna małej skali i sprzęt medyczny o wartości **90 mln EUR**.

W krajach objętych **Partnerstwem Wschodnim** UE uruchamia pakiet wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych o wartości ponad **30 mln EUR** na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb w sektorze ochrony zdrowia. W **Armenii** pakiety pomocy humanitarnej otrzyma dzięki wsparciu Unii Europejskiej ponad 3 000 gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osoby starsze i niepełnosprawne oraz duże rodziny w regionach Shirak, Tavush i Lori. Na **Ukrainie** UE dostarczyła sprzęt do ratowniczego ośrodka opieki medycznej w obwodzie donieckim obejmujący 100 zestawów środków ochrony osobistej, jak również ponad 70 litrów wysoce stężonego płynu antyseptycznego.

W krajach **Południowego Sąsiedztwa** przy wsparciu ze strony UE powstają w szpitalach pomieszczenia do triażu i izolacji, szkolenia przechodzi personel ośrodków rozwoju społecznego i prowadzone są lokalne kampanie informacyjne. Zamówiono 3 500 masek chirurgicznych i oddechowych.

W regionie **Karaibów** UE ustanowiła regionalne wsparcie dla Karaibskiej Agencji Zdrowia Publicznego CARPHA na łączną kwotę 8 mln EUR, aby zaspokoić najpilniejsze potrzeby tamtejszych krajów w zakresie wsparcia działań mających na celu zwalczanie pandemii. Obejmuje to dostarczanie materiałów ochronnych, odczynników do testów, materiałów laboratoryjnych, terapii/szczepionek oraz wsparcie na rzecz zwiększenia liczby pracowników służby zdrowia.

W **Wenezueli** i w innych krajach tego regionu UE wspiera Panamerykańską Organizację Zdrowia i Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w działaniach, które pomagają powstrzymać rozprzestrzenianie się COVID-19 i przygotować reakcję na tę pandemię (w łącznej kwocie 9 mln EUR). Wsparcie to obejmuje poprawę dostępu do podstawowych świadczeń zdrowotnych oraz ułatwienie dostępu do odpowiedniej infrastruktury sanitarnej i higieny dla słabszych grup społecznych, w tym uchodźców.

Wkład finansowy: 502 mln EUR.

II.1.2. Wsparcie na rzecz wzmacniania badań, systemów opieki zdrowotnej i zaopatrzenia w wodę

Walka z rozprzestrzenianiem się wirusa wymaga poprawy higieny i zwiększenia odporności systemów opieki zdrowotnej na całym świecie. W niektórych krajach partnerskich okoliczności są szczególnie trudne z powodu ograniczonego dostępu do wody i słabych systemów opieki zdrowotnej. UE będzie dążyć do opracowania opartej na dowodach formuły polityki, wypróbowanej już w poprzednich kryzysach zdrowotnych, takich jak epidemie gorączki krwotocznej Ebola i choroby wywołanej wirusem Zika, w ramach której wsparcie udzielane systemom opieki zdrowotnej krajów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, współpraca regionalna, nadzór oraz rozwój nowych metod diagnostycznych i szczepionek

ostatecznie doprowadziły do zakończenia epidemii. W tym celu położony zostanie silny nacisk na badania i innowacje.

Najważniejsze wyzwania, którymi należy się zająć:

- wspieranie krajów o ograniczonych zasobach służące wzmocnieniu ich wysiłków na rzecz powstrzymania pandemii i leczenia; wzmocnienie systemów ochrony zdrowia i ochrony socjalnej w celu zapewnienia trwałych zdolności w zakresie ograniczania ryzyka oraz nadzoru i zarządzania reagowaniem na nie;
- zapewnienie dostępu do podstawowych urządzeń do mycia rąk i mydła, jak również dobrych praktyk WASH w społecznościach, domach, szkołach, na targowiskach, a zwłaszcza w placówkach służby zdrowia, w celu zapobiegania przenoszeniu zakażenia;
- przyspieszenie prac badawczych mających na celu opracowanie skutecznych terapii, szczepionek, terapeutyki i diagnostyki oraz zapewnienie ich powszechnej dostępności po przystępnej cenie;
- zapewnienie dostępności sprzętu ochronnego dla pracowników służby zdrowia, także poprzez przywrócenie globalnych łańcuchów dostaw.

W jaki sposób UE przyczynia się do rozwiązywania tych problemów:

- wspieranie krajów partnerskich w budowaniu odpornych, reaktywnych systemów opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej oraz wdrażanie międzynarodowych przepisów zdrowotnych;
- uzupełnienie i koncentrowanie istniejących programów UE w dziedzinie zdrowia, aby pomóc krajom partnerskim chronić pracowników służby zdrowia, zwiększać ich liczbę i tworzyć dla nich zachęty;
- wspieranie rządowych działań komunikacyjnych i uświadamiających społeczeństwo w zakresie podstawowych środków ochronnych oraz doradztwo w zakresie higieny w celu zapobieżenia rozprzestrzenianiu się koronawirusa;
- zapewnienie elastyczności w ramach unijnego wsparcia na rzecz inicjatyw globalnych, takich jak Globalny Fundusz na rzecz Walki z AIDS, Gruźlicą i Malaria, Globalny Sojusz na rzecz Szczepionek i Szczepień oraz Globalny Fundusz Finansowania, przy jednoczesnym zapewnieniu kontynuacji kluczowych programów w dziedzinie zdrowia;
- wspieranie dalszych badań nad diagnostyką, leczeniem i profilaktyką; w momencie, gdy szczepionka będzie dostępna, szybkie zatwierdzenie i dotowanie szczepionki oraz dostarczenie jej do państw podatnych na zagrożenia;
- wspieranie szkoleń dla ekspertów i nadzór epidemiologiczny, rozmieszczanie i wykorzystywanie mobilnych laboratoriów i innych mobilnych rozwiązań;
- wzmacnianie regionalnych organizacji bezpieczeństwa zdrowia publicznego w państwach Afryki, Karaibów i Pacyfiku, takich jak Instytut Pasteura w Senegalu;
- przyjmowanie krajów kandydujących z Bałkanów Zachodnich do unijnego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Zdrowia, udzielanie pomocy technicznej, protokołów zarządzania kryzysowego i wytycznych w tym zakresie oraz dzielenie się ekspertyzą, a także rozważenie najlepszego sposobu stowarzyszenia potencjalnych kandydatów w ramach tych środków;

- wspieranie równego dostępu do systemu opieki zdrowotnej dla migrantów, uchodźców, przesiedleńców i społeczności przyjmujących za pośrednictwem funduszu powierniczego Unii na rzecz działań zewnętrznych oraz Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, które zapewniają pomoc medyczną w sytuacjach wyjątkowych, a także wsparcie w zakresie podstawowych świadczeń zdrowotnych i infrastruktury zdrowotnej;
- wspieranie wymiany danych między badaczami oraz ułatwianie dostępu do wyników i dowodów naukowych za pośrednictwem otwartego dostępu i otwartej nauki, aby umożliwić zastosowanie ich na poziomie politycznym i klinicznym;
- przyspieszenie przygotowań z państwami członkowskimi UE i państwami trzecimi w ramach globalnego partnerstwa na rzecz zdrowia. Można by zwiększyć środki dostępne w ramach istniejącego Partnerstwa pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych, które obecnie skupia się na Afryce Subsaharyjskiej, aby umożliwić rozszerzenie go na kraje południowego regionu Morza Śródziemnego;
- przekierowanie prac istniejących platform wielostronnych, takich jak Koalicja na rzecz innowacji dotyczących gotowości na wypadek wystąpienia epidemii (CEPI) – na opracowywanie szczepionek, a światowej współpracy badawczej w zakresie gotowości na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych (GloPID-R) – na gotowość.

Przykłady wsparcia UE dla sektorów zdrowia krajów partnerskich

W **Sudanie** UE pracuje nad zapewnieniem dostępu do czystej wody i higieny oraz podniesieniem świadomości na temat wirusa, w ramach projektów humanitarnych na łączną kwotę **10 mln EUR**.

Komisja podpisała z Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) nową inicjatywę UE na rzecz bezpieczeństwa zdrowia publicznego na kwotę 9 mln EUR. Została ona już uruchomiona, obejmuje wszystkie 23 **kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa i kraje objęte procesem rozszerzenia** i koncentruje się na gotowości i zdolnościach medycznych w celu zaradzenia pandemii i jej licznym reperkusjom.

W **Iranie** UE przeznaczy **6 mln EUR** na wzmocnienie sektora opieki zdrowotnej przez zakup podstawowych produktów farmaceutycznych, szkolenie pracowników podstawowej służby zdrowia oraz kampanie uświadamiające na temat higieny osobistej i warunków sanitarnych. Finansowane jest również poprawienie dostępu do podstawowych usług dla najbardziej narażonych afgańskich uchodźców mieszkających w Iranie.

Wkład finansowy: 2 858 mln EUR.

II.1.3. Przeciwdziałanie gospodarczym i społecznym skutkom kryzysu

Jest bardzo prawdopodobne, że ten bezprecedensowy kryzys zdrowotny przyniesie negatywne skutki gospodarcze i społeczne, którymi należy się pilnie zająć, aby uniknąć destabilizacji. Wymaga to działań na kilku frontach: złagodzenia możliwego wstrząsu makroekonomicznego, odpowiedniego wsparcia pośredników finansowych, zestawu możliwości finansowych dla sektora publicznego i prywatnego. Chodzi także o zapewnienie regulacji ochronnych dla ludności aktywnej zawodowo i gospodarstw domowych pozbawionych dochodów.

Najważniejsze wyzwania, którymi należy się zająć:

- przeciwdziałanie poważnym skutkom kryzysu wywołanego pandemią na całym świecie oraz zapobieżenie wystąpieniu recesji w wielu krajach partnerskich. W wielu krajach odnotowany zostanie spadek aktywności gospodarczej, gwałtowny wzrost bezrobocia i ubóstwa. Może to prowadzić do powstania presji na finanse publiczne, nasilenia się napięć społecznych oraz, w niektórych przypadkach, wystąpienia przemocy;
- zajęcie się dodatkowymi wyzwaniami finansowymi i związanymi z płynnością, jakie niesie ze sobą ten kryzys. W przypadku wielu gospodarek rozwijających się i wschodzących kryzys ten nastąpił w sytuacji, kiedy zmagają się one z wysokim zadłużeniem i ograniczoną przestrzenią polityczną. Kraje, których gospodarka zależna jest od turystyki lub przekazów pieniężnych, oraz te znajdujące się na początku łańcucha dostaw lub zależne od wywozu surowców podstawowych, należą do najciężiej dotkniętych tym problemem;
- konieczne jest zwiększenie wydatków socjalnych na: wspieranie stabilizacji gospodarczej i społecznej oraz środki ochrony socjalnej, takie jak tymczasowe odroczenie lub zwolnienie z płatności składek na ubezpieczenie społeczne, wspierające warunki finansowania dla podmiotów gospodarczych oraz bezpośrednie wsparcie finansowe na pomoc pracownikom (w tym subsydiowanie wynagrodzeń) i dotkniętym gospodarstwom domowym, ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych. Podmioty gospodarcze mogą potrzebować kredytów po przystępnej cenie i przesunięcia terminów spłat pożyczek;
- środki wsparcia na zwiększenie przepustowości sieci, w tym środki krótkoterminowe, w celu ułatwienia zdalnej pracy, nauki i podtrzymywania kontaktów społecznych, a także dostępu do dokładnych informacji;
- zadbanie o to, by przedsiębiorstwa odzyskały zdolność do finansowania inwestycji długoterminowych po to, aby ożywienie gospodarcze było zielone i sprzyjało włączeniu społecznemu;
- zapewnienie poszanowania praw człowieka, w tym praw pracowniczych i demokracji, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i sytuacji kobiet, dziewcząt i osób w najtrudniejszej sytuacji.

W jaki sposób UE przyczynia się do rozwiązywania tych problemów:

- ochrona pracowników w miejscu pracy, promowanie środków sprzyjających włączeniu społecznemu, zwiększających liczbę osób mających dostęp do jakościowo dobrej opieki zdrowotnej i ogólnie godnej pracy. Środki te zapobiegają między innymi dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu;
- uruchomienie instrumentu pomocy makrofinansowej dla Bałkanów Zachodnich i krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa stojących w obliczu kryzysu bilansu płatniczego, powiązanego ze wsparciem Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW). MFW może przyczynić się do stabilności makroekonomicznej i stworzyć przestrzeń polityczną dla odpowiednich wariantów reakcji gospodarczej;
- tymczasowe wspieranie rządów krajowych poprzez pomoc techniczną, bezpośrednie wsparcie budżetowe oraz, w stosownych przypadkach, finansowanie na warunkach preferencyjnych, w uzupełnieniu do interwencji Banku Światowego i MFW, w celu przyjęcia reform polityki budżetowej, pieniężnej, społecznej i w zakresie zdrowia

publicznego, tak by, między innymi, nadać priorytet wydatkom publicznym na rozwój społeczno-gospodarczy i ograniczenie ubóstwa;

- wspieranie tymczasowych pośredników finansowych, takich jak banki publiczne i organy nadzorcze/regulacyjne, poprzez pomoc techniczną lub gwarancje w celu przyjęcia strategii finansowych i ram regulacyjnych bardziej sprzyjających uzyskaniu dostępu do finansowania na warunkach preferencyjnych;
- wspieranie sektora prywatnego – w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz osób samozatrudnionych – poprzez gwarancje, zapewnianie płynności i pomoc techniczną dla sektora prywatnego; wspieranie lokalnych banków za pośrednictwem międzynarodowych instytucji finansowych i europejskich instytucji finansowania rozwoju w celu zwiększenia dostępu do pomocy na utrzymanie płynności finansowej, kapitału obrotowego i finansowania handlu; dalsza reorientacja gwarancji z EFZR na potrzeby krótkoterminowego podziału ryzyka związanego z pożyczkami dla mikroprzedsiębiorców i MŚP. Komisja z zadowoleniem przyjmuje reaktywację inicjatywy koordynacyjnej banków europejskich, tzw. inicjatywy wiedeńskiej, która pomoże bankom nadal aktywnie angażować się w finansowanie gospodarki krajów UE i krajów partnerskich.
- Udzielanie pożyczek EBI dla sektora publicznego, zwłaszcza na sprzęt i dostawy dla opieki zdrowotnej;
- współpraca z organizacjami międzynarodowymi, krajami partnerskimi i europejskim sektorem prywatnym na rzecz tworzenia silnych i odpornych łańcuchów wartości w strategicznych sektorach oraz zapewnienie przestrzegania kryteriów zrównoważonego rozwoju, praw pracowniczych i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w całym łańcuchu wartości pomimo spadku popytu, a także wtedy, gdy w gospodarce nastąpi ożywienie;
- wspieranie form redukcji długu (rozpatrywanych obecnie przez wielostronne instytucje finansowe, w szczególności przez MFW), zwłaszcza w krajach dotkniętych pogorszeniem się koniunktury z powodu koronawirusa;
- wspieranie ciągłości prowadzenia wszystkich poziomów kształcenia;
- utrzymywanie dialogu merytorycznego, któremu towarzyszy wsparcie budżetowe oraz pomocy technicznej na reformy polityki dotyczące wspierania praw człowieka i demokracji, a także bezpośredniego wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego;
- stosowanie w dalszym ciągu wszelkich koniecznych środków (krótko- i długoterminowych), by zapewnić utrzymanie w niezmiennym stanie globalnych łańcuchów dostaw i korytarzy transportowych; zapewnienie, aby środki mające zaradzić rozprzestrzenianiu się koronawirusa negatywnie oddziałującego na przepływ towarów i pracowników pozostawały ukierunkowane, proporcjonalne, przejrzyste i tymczasowe – podobnie jak ma to miejsce w przypadku tymczasowego zezwolenia UE na wywóz; uwzględnienie potrzeb innych krajów w zakresie dostaw awaryjnych i pomocy humanitarnej. Tymczasowy program UE dotyczący zezwoleń na wywóz towarów wyraźnie przewiduje pomoc humanitarną jako jeden z powodów udzielenia zezwolenia na wywóz przez państwa członkowskie.

Przykłady wsparcia na rzecz odbudowy

W **Sierra Leone** kwota 34,7 mln EUR zostanie zapewniona na łagodzenie gospodarczych skutków pandemii COVID-19, w następujący sposób: 25 mln EUR w ramach wsparcia budżetowego na wzmocnienie odporności makroekonomicznej i stabilności, a także zapewnienie wsparcia dla krajowego planu reagowania. Dzięki programowi przekazywania środków pieniężnych o wartości 5,2 mln EUR wsparcie Komisji będzie – za pośrednictwem Banku Światowego – chronić dochody najsłabszych grup ludności. Komisja będzie ponadto wspierać sektor rolnictwa w celu zwiększenia lokalnej produkcji żywności, przeznaczając na ten cel pakietu w wysokości 4,5 mln EUR.

Od początku trwania kryzysu UE zmobilizowała na **Bałkanach Zachodnich** znaczne wsparcie na ożywienie społeczno-gospodarcze, wynoszące **374,5 mln EUR** (46,5 mln EUR dla Albanii, 73,5 mln EUR dla Bośni i Hercegowiny, 63 mln EUR dla Kosowa, 50 mln EUR dla Czarnogóry, 63 mln EUR dla Macedonii Północnej i 78,5 mln EUR dla Serbii). Przyczyni się ono do rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych spowodowanych pandemią, w szczególności jeśli chodzi o przedsiębiorstwa najbardziej dotknięte, w tym przedsiębiorstw działające w sektorach turystyki i transportu.

Na potrzeby **Jordanii i Libanu** przyjęto pakiet o wartości 240 mln EUR w celu wsparcia będących w trudnej sytuacji lokalnych gospodarstw domowych i syryjskich uchodźców.

Wkład finansowy: 12 281 mln EUR.

II.2. Pakiet „Drużyna Europy”

UE i jej państwa członkowskie wniosą wkład w pakiet „Drużyna Europy” mający na celu kompleksowe wspieranie krajów partnerskich w staraniach na rzecz zaradzenia kryzysowi wywołanemu przez koronawirusa. Wkład z budżetu UE przedstawiono w tabeli poniżej:

II.1	Wspólne priorytetowe kierunki działania	Unijny wkład do pakietu „Drużyna Europy” (w mln EUR)
II.1.1	Wsparcie pilnej, krótkoterminowej reakcji na potrzeby humanitarne	502
II.1.2	Wsparcie na wzmocnienie systemów opieki zdrowotnej	2 858
II.1.3	Skutki gospodarcze i społeczne	12 281
ŁĄCZNIE		15 641

Wkład ten opiera się na istniejących instrumentach i funduszach, które mogą przynieść szybkie i wymierne rezultaty. Dotyczy to w szczególności regionalnych instrumentów łączonych lub instrumentów gwarancyjnych UE, a mianowicie EFZR i upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich. Przewiduje się również przyspieszenie pomocy makrofinansowej dla krajów Bałkanów Zachodnich i krajów objętych polityką sąsiedztwa, tytułem uzupełnienia szybkiego wsparcia ze strony MFW.

II.3 „Drużyna Europy” a światowa gotowość

Znalezienie wyjścia z obecnego kryzysu zależy przede wszystkim od szybkiego wprowadzenia skutecznych środków, jeśli chodzi o diagnostykę, szczepionki i terapie. Bez

tego każdy kraj na świecie pozostaje podatny na zagrożenia. Dlatego też UE będzie pracować jako drużyna z partnerami na całym świecie, aby wspólnie złożyć zobowiązania w celu wypełnienia obecnej luki w finansowaniu, określonej przez Światową Radę Monitorowania Gotowości Kryzysowej, w wysokości 7,5 mld EUR potrzebnych na:

- szybkie opracowanie na dużą skalę diagnostyki, leczenia i szczepionek przeciw koronawirusowi;
- zapewnienie wystarczających dostaw środków ochrony osobistej dla pracowników służby zdrowia;
- wspieranie WHO w koordynacji i priorytetowym traktowaniu wysiłków na rzecz krajów najbardziej podatnych na zagrożenia.

Oprócz zobowiązań w zakresie finansowania, UE i jej partnerzy będą dążyć do zapewnienia wysokiego poziomu politycznego zaangażowania, aby zapewnić sprawiedliwy dostęp do produktów służących zaradzeniu tej pandemii.

II.4 „Drużyna Europy” a światowa koordynacja i multilateralizm

UE będzie promować i prowadzić skoordynowaną reakcję w kontekście wielostronnym, w szczególności w ramach wspólnych działań koordynacyjnych z Organizacją Narodów Zjednoczonych, międzynarodowymi instytucjami finansowymi, a także z grupą G-7 i G-20. UE i jej państwa członkowskie będą również kontynuować prace z Unią Afrykańską (UA) w sprawie odnowionej strategii z Afryką w kontekście szczytu UA–UE, który odbędzie się jesienią. Zgodnie z porozumieniem ministrów finansów i prezesów banków centralnych grupy G-20, UE będzie aktywnie uczestniczyć w opracowaniu planu działania grupy G-20 obejmującego następujące elementy⁴:

- Plan działania grupy G-20 w odpowiedzi na koronawirusa, w którym przedstawione zostaną działania indywidualne i zbiorowe, które grupa G-20 już podjęła w odpowiedzi na pandemię i które podejmie w przyszłości. Plan działania powinien obejmować środki makroekonomiczne, środki finansowe i środki dla międzynarodowych instytucji finansowych. Plan działania powinien obejmować również skoordynowaną strategię wyjścia i naprawy oraz środki dotyczące ograniczania zagrożenia dla łańcuchów dostaw handlowych.
- Współpraca z odpowiednimi międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w szczególności MFW i Bankiem Światowym, w celu szybkiego przekazania odpowiedniej międzynarodowej pomocy finansowej na rzecz rynków wschodzących i krajów rozwijających się, aby sprostać wyzwaniom, jakie niesie ze sobą pandemia koronawirusa, w tym środki wsparcia płynności i dotyczące redukcji długu, aby pomóc najuboższym krajom w natychmiastowym zmniejszeniu zobowiązań w zakresie spłaty zadłużenia.
- Współpraca z Radą Stabilności Finansowej w zakresie koordynacji środków regulacyjnych i nadzorczych w sektorze finansowym, jakie państwa wprowadzają w odpowiedzi na pandemię. Zgodnie z ustaleniami ministrów handlu grupy G-20, UE wprowadzi natychmiastowe środki niezbędne do ułatwienia handlu podstawowymi towarami i będzie nadal współpracować z partnerami międzynarodowymi na rzecz

⁴ Zob. komunikat prasowy grupy G-20 z dnia 30 marca br. (ministrowie finansów grupy i prezesi banków centralnych grupy G-20); oświadczenie przywódców grupy G-20 z dnia 26 marca br. i oświadczenie przywódców grupy G-7 z dnia 16 marca br.

utrzymania rynków otwartych. UE kontynuuje w tym duchu wysiłki na rzecz modernizacji i wzmocnienia Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz ułatwień w handlu. UE będzie również wspierać środki, które mogą pomóc w zielonym ożywieniu gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu.

W odpowiedzi na wezwanie przywódców grupy G-20 w ich nadzwyczajnym oświadczeniu w sprawie koronawirusa, przewodnicząca Komisji Europejskiej, Ursula von der Leyen, i przewodniczący Rady Europejskiej, Charles Michel, zaproponowali zorganizowanie międzynarodowego spotkania online w sprawie składania zobowiązań, o którym mowa powyżej, w celu zgromadzenia odpowiedniego finansowania na opracowanie i wprowadzenie na rynek szczepionki przeciwko COVID-19.

W kontekście WHO, UE i jej państwa członkowskie poprowadzą przygotowanie rezolucji w sprawie kryzysu wywołanego przez koronawirusa na 73. posiedzeniu Światowego Zgromadzenia Zdrowia w maju br. Korzystając ze wsparcia logistycznego Sekretariatu WHO, UE zorganizuje konsultacje z udziałem wszystkich krajów, aby wypracować konsensus między krajami w sprawie tej ważnej rezolucji koncentrującej się na solidarności, koordynacji i zarządzaniu kryzysowym w dziedzinie zdrowia.

UE powinna też wspierać **ogólnoświatową współpracę w dziedzinie badań naukowych i innowacji**, działać na rzecz otwartej nauki i otwartego dostępu do danych i do wyników badań, a także wzmacniać istniejące platformy wielostronne istotne w kontekście rozwiązania problemu pandemii.

Wspieranie badań w Afryce

UE przylączy się do wysiłków **Afryki** w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach walki z pandemią koronawirusa. Partnerstwo pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych ogłasza zaproszenia do składania wniosków w sytuacji wyjątkowej w celu wsparcia badań naukowych nad koronawirusem i wzmocnienia zdolności badawczych w Afryce Subsaharyjskiej. Z programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji – finansowane będą łącznie trzy zaproszenia do składania wniosków na kwotę ponad **25 mln EUR**.